

Nyári szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzés 2019. részjelentés

Ellenőrzési időszak: 2019. július 1-28.

Lezárult az idei nyári szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzések első időszaka. A teljes élelmiszerláncra kiterjedő, országosan összehangolt ellenőrzéseket a megyei kormányhivatalok járási hivatalainak szakemberei és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal munkatársai végzik, a Nébih irányításával.

A *célterületek* idén is a szezonálisan üzemelő, illetve idegenforgalmi szempontból frekvenciát helyeken, strandokon működő kereskedelmi és vendéglátó létesítmények, a nagy tömegeket megmozgató rendezvényeken, fesztiválokon, vásárokon értékesített élelmiszerek, az ifjúsági és gyermek táborok étkeztetése, a fagyalt előállítás és forgalmazás, valamint az utcai vendéglátás, a büfékocsik és mozgó vendéglátók. A mozgó vendéglátás mellett idén a különféle élelmiszereket árusító mozgóboltok is kiemelt figyelmet kapnak.

A zöldség-gyümölcs minőségellenőrzések alkalmával a szezonális termékek forgalmazására, a származás, az eredet igazolására, a nyomon követhetőség biztosítására fordítanak fokozott figyelmet.

A hatósági ellenőrzések az élelmiszerek előállításának és forgalmazásának feltételeire, az élelmiszerbiztonságra ható tevékenységekre (mint például a hűtési lánc biztosítása), a forgalomba hozott élelmiszerek minőségére, a termékek nyomon követhetőségére egyaránt kiterjednek. A nyári időjárási viszonyokra való tekintettel kiemelt szempont a hűtési lánc fenntartásának ellenőrzése.

Az első időszakban végzett ellenőrzések és szankciók országos összesített adatait – a korábbi évek azonos időszakának adataival – az 1. táblázat tartalmazza.

1. számú táblázat

Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések és szankciók 2017-2018-2019. első időszak

Év	Ellenőrzött létesítmények száma	Eljárás, szankció			
		tevékenység korlátozása	figyelmeztetés	kiszabott bírság összesen	
				db	db
2017	3 099	21	93	175	15 263 268
2018	3 110	22	87	166	14 552 468
2019	2 322	27	96	119	9 312 622

A létesítmények ellenőrzése során – az **előfordulás gyakoriságának sorrendjében** – a higiéniai feltételekkel, a dolgozók egészségügyi alkalmasságával illetve képzettségével, a forgalmazott termékek minőségével, a nyomon követhetőséggel és a hűtési lánc fenntartásával kapcsolatban merültek fel **hiányosságok**.

Az előző évekhez képest gyakrabban állapítottak meg a higiéniai feltételekkel és a dolgozók egészségügyi alkalmasságával, illetve képzettségével kapcsolatos hiányosságokat a szakemberek. A hűtési lánc fenntartásával viszont idén eddig kevesebb probléma adódott.

A feltárt hiányosságok adatait a 2. táblázat tartalmazza.

2. számú táblázat

Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések 2017-2018-2019. első időszak

Feltárt hiányosságok

Év	Hűtési lánc fenntartása/ dokumentálása	Higiéniai feltételek	Nyomon követés, származást igazoló dokumentumok	Nem engedélynek/ bejelentésnek megfelelő tevékenység	Dolgozó eu. alkalmassága, képzettsége	Termék minőség összetétel
	Esetek száma (az összes ellenőrzés százalékában)					
2017	42 (1,4%)	170 (5,5%)	76 (2,5%)	23 (0,7%)	96 (3,1%)	109 (3,5%)
2018	101 (3,3%)	164 (5,3%)	77 (2,5%)	24 (0,8%)	108 (3,5%)	78 (2,5%)
2019	34 (1,5%)	145 (6,2%)	68 (2,9%)	33 (1,4%)	120 (5,2%)	71 (3,1%)

Az élelmiszer termékek ellenőrzésének eredménye alapján idén az első időszakban emelkedett a lejárt és a nem nyomon követhető tételek aránya a tavalyi hasonló időszakhoz képest. A nem megfelelő jelölésű, és a fogyasztásra alkalmatlan tételek előfordulási aránya az előző évekhez hasonló volt.

A termék tételek ellenőrzésének összesített adatait a 3. táblázat tartalmazza.

3. számú táblázat

Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések 2017-2018-2019. első időszak

Termékellenőrzések adatai

Év	Hiányosságok / hibák száma (a megvizsgált tételek arányában %)					
	Fogyaszthatóság i/min. megőrzési idő	Jelölés	Fogyasztásra alkalmatlan	Engedély/bejelentés nélküli tevékenység/ismertetlen eredet	Egyéb ok	Minőségi hiba
2017	240 (2%)	170 (1,5%)	13 (0,1%)	36 (0,3%)	89 (0,8%)	7 (0,1%)
2018	71 (0,83%)	44 (0,51%)	22 (0,26%)	41 (0,48%)	24 (0,28%)	12 (0,14%)
2019	141 (2,09%)	45 (0,67%)	25 (0,37%)	41 (2,65%)	36 (0,53%)	12 (0,14%)

A szezonális ellenőrzések első időszakában forgalomból kivont élelmiszer tételek adatait a 4. táblázat foglalja össze.

4. számú táblázat
Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések 2017-2018-2019. első időszak
Forgalomból kivont élelmiszerek adatai

Év	Élelmiszer származása	Ellenőrzött tételek száma	Kifogásolt/ forgalomból kivont tételek száma (aránya %)	Összes forgalomból kivont tétel	
				mennyisége (kg)	értéke (Ft)
2017	hazai	10 110	529	10 318	2 357 833
	külföldi	1 554	26	429	207 535
	összes	11 664	555 (4,8%)	10 747	2 565 368
2018	hazai	7 294	184	6 470	2 194 961
	külföldi	1 274	30	789	369 827
	összes	8 568	214 (2,5%)	7 259	2 564 788
2019	hazai	5 729	401	4 832	1 067 930
	külföldi	1 013	40	2 176	335 563
	összes	6 742	441(6,5%)	7 008	1 403 493

A fenti adatok szerint 2019-ben az összes ellenőrzött tétel 6,5 %-át, 7 tonna mennyiségben (értéke 1,4 millió Ft) kellett kivonni a forgalomból az első időszakban.

Élelmiszer-előállítás

Az első időszakban az élelmiszer-előállító helyeken 284 ellenőrzés történt (vágóhíd/daraboló 47, húskészítmény előállító 37, egyéb előállító 200). Ezen a területen leginkább higiéniai hiányosságot tapasztaltak a szakemberek, de előfordult a dolgozók egészségügyi alkalmasságával, képzettségével kapcsolatos hiányosság és nyomon követési hiba is. A szabályszegés súlyával arányosan 9 esetben figyelmeztetést, 7 alkalommal bírság kiszabást alkalmaztak, és 7 esetben felfüggesztették a tevékenység végzését a hibák kijavításáig.

Élelmiszer-kereskedelem

Az élelmiszer kereskedelemben összesen 755 ellenőrzésre került sor, melyek helyszíne 129 esetben hiper/szupermarket, 439 esetben üzlet/szaküzlet, 54 vásár-piac, 47 nagykereskedelmi/logisztikai egység, 67 szezonális árusító hely, és 19 mozgóbolt volt.

Hiányosságok leginkább a forgalmazott termékek minőségével, a higiéniai feltételekkel és a nyomon követhetőséggel kapcsolatban voltak. A hűtési lánc biztosításával kapcsolatos hibát mindössze 12 esetben találtak az ellenőrök, elsősorban üzletekben.

A mozgó boltok ellenőrzése eddig kedvező tapasztalatokat hozott. A járművek felépítményei megfelelő kialakításúak, műszaki, higiéniai állapotuk jó, a rakterek falazata, padozata mosható, résmentes, a polcok kialakítása megfelelő. A folyóvizet kézmosási lehetőség biztosított, a hűtők kapacitása alkalmas a kívánt hőmérsékleti tartomány megtartására. A felszereltségben a vállalkozók igyekeznek egyre magasabb színvonalat elérni a szoros piaci verseny miatt, és hogy megfeleljenek az élelmiszer-biztonsági, higiéniai szempontoknak.

Vendéglátás, étkeztetés

A szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzés első időszaka a nyárra jellemző kitelepült vendéglátásra, mozgóboltokra, mozgóvendéglátókra, az ifjúsági és gyermektáborokra, továbbá a nagy tömeget megmozgató rendezvényeken, fesztiválokon kitelepült vendéglátó létesítményekre fókuszált. (A teljesség igénye nélkül például az alábbi helyszíneken történtek ellenőrzések: EFOTT Fesztivál – Velence; FEZEN – Székesfehérvár, Váci Világi Vigalom, Egri Bikavér Napok, 7. Tatabányai Sörfesztivál, stb.)

Az akció ellenőrzések első szakaszában **jellemző hibaként merült fel** a kitelepült vendéglátók esetében **a berendezések nem megfelelő higiéniai és műszaki állapota, az előkészítő, különféle eszközök és a megfelelő személyzet hiánya, továbbá a szűkös hűtőkapacitás.** A hűtési lánc megszakadását, takarítatlanságot, állagbeli hiányosságokat is megállapítottak a szakemberek. Gyakori hibának számított a fertőtlenítő kézmosáshoz szükséges kellékek hiánya, amit azonban a hatóság jelenlétében legtöbbször azonnal pótoltak. A HACCP vagy önellenőrzési rendszer dokumentumait sok esetben még mindig nem vezetik naprakészen, vagy nem valós értékeket tüntetnek fel. A hiányosságok legnagyobb része több odafigyeléssel, a dolgozók személyre (munkakörre) szabott képzésével elkerülhető lenne. Ez évben is tapasztalható volt néhány esetben a személyi higiénés alkalmassági vizsgálatok nélküli foglalkoztatás.

Vendéglátó, étkeztető létesítmények

(a nagy tömegeket megmozgató rendezvényeken, fesztiválokon, vásárokon történő élelmiszerforgalmazás (árusítás és vendéglátás), valamint az ifjúsági és gyermektáborok étkeztetése nélkül)

A 980 ellenőrzött létesítmények 78,2%-a megfelelően üzemelt, ami az előző évekhez némileg képest csökkenő tendenciát mutat.

Az idei első időszakban tapasztaltak szerint a legtöbb hibát a személyi higiénés hiányosságok okozták (7,0%), jellemző volt a műszaki feltételek nem megfelelőssége (5,6%), a mosogatás elégtelensége, a fertőtlenítőszer nem, vagy nem megfelelő használata (3,8%) és a takarítatlanság (3,9%). A HACCP rendszer működtetésével kapcsolatban az ellenőrzött létesítmények 5,2%-ában merült fel kifogás.

Figyelmeztetésre 34, bírság kiszabására 40 esetben került sor, 3.706.558 Ft értékben.

5. számú táblázat

Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések 2017-2018-2019. első időszak
Ellenőrzött vendéglátó üzletek megfelelőség szerinti megoszlása

Év	Ellenőrzések száma	Összes ellenőrzött vendéglátó üzlet száma	Élelmiszerbiztonsági szempontból		
			Megfelelően, biztonságosan üzemelő vendéglátó üzletek aránya (%)	Feltárt hibákkal, de biztonságosan üzemelő vendéglátó üzletek aránya (%)	Hatósági intézkedéssel, beavatkozással biztonságossá tett vendéglátó helyek aránya (%)
2017	1156	1113	81%	15%	4%
2018	1065	1051	78,5%	19,8%	5,3%
2019	980	947	78,2%	16,1%	5,7%

Nagy tömegeket megmozgató rendezvények vendéglátása

A már lezajlott nagy fesztiválokon (pl. Balaton Sound, Váci Világi Vigalom, EFOTT Fesztivál, FEZEN fesztivál, Campus fesztivál, Rockmaraton Fesztivál, stb.) a vendéglátó létesítmények általában megfelelő higiénés körülmények között üzemeltek.

Hibaként merült fel több helyszínen a dolgozók személyi higiénés és egészségügyi alkalmasságával kapcsolatos hiányosság (9,0%). Élelmiszer biztonsági szempontból az ivóvíz ellátás biztosítása és a készlet kezelése a kitelepültek 4,27%-ánál nem volt kielégítő. Súlyos higiénés problémák miatt 1 esetben került sor tevékenység korlátozásra egy nagyobb rendezvényre kitelepült mozgóboltnál. (A létesítmény környezete nem volt rendezett és tisztán tartott, a mozgóbolt padozata, a munkafelületek erősen szennyezettek voltak, a keletkezett hulladék kezelése élelmiszer-biztonsági szempontból veszélyt jelentett a készételekre.)

6. számú táblázat

Nyári szezonális élelmiszerlánc ellenőrzések 2017-2018-2019. első időszak

Rendezvények élelmiszer-biztonsági ellenőrzése

Év	Ellenőrzések száma	Ellenőrzött		Élelmiszerbiztonsági szempontból		
		Rendezvények száma	Kitelepültek száma	Megfelelően, biztonságosan üzemelő kitelepültek száma	Feltárt hibákkal, de biztonságosan üzemelő kitelepültek száma	Hatósági intézkedéssel, beavatkozással biztonságossá tett kitelepültek száma
2017	270	36	270	70%	25 %	5%
2018	297	31	275	55,6 %	35,3 %	9 %
2019	191	30	187	75,3%	13,9%	10,8%

Nyári táborok

A szezonális ellenőrzési időszak első szakaszában 105 nyári ifjúsági-, és gyermektábor ellenőrzése zajlott, a táborokban a vizsgált időszakban 6.056 nyaralót láttak el. A vizsgált tábori létesítmények 72,4%-a megfelelő körülmények között működött.

Az ellenőrzések során tapasztaltak alapján műszaki-, állagbeli hiányosságok, személyi higiénés kifogások, a fertőtlenítő mosogatás feltételeinek biztosítása és a HACCP rendszer kialakítása és működtetése a táborok 5,71%-ában volt kifogásolható.

Figyelmeztetése 8 esetben, bírság kiszabására 2 esetben került sor, 145.000 Ft összértékben.

Zöldség-gyümölcs (az itt említett adatok a fenti összefoglalásban szerepelnek)

A 2019. évi nyári szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzés első szakaszában a zöldség-gyümölcs minőségellenőrök 312 belföldi forgalmazónál végeztek ellenőrzéseket, ahol összesen 702 tétel (472 db hazai, és 230 db import) vizsgálatára került sor.

Az ellenőrzések során 74 esetben állapítottak meg hibát, ebből 18 esetben regisztráció hiánya miatt, 9 esetben nyomon követési hiányosságok, 46 esetben jelölési és minőségi kifogás következtében, továbbá 1 esetben higiéniai követelmények nem megfelelőse miatt.

Összesen 53 esetben került sor élelmiszer-ellenőrzési, illetve élelmiszerlánc felügyeleti bírság kiszabására, összesen 2.045.396 Ft értékben. Az ellenőrök 21 forgalmazóval szemben alkalmazták a figyelmeztetés szankciót. Összesen 15 tételt vontak ki a forgalomból, mintegy 2,2 tonna mennyiségben.